

Voordracht voor de raadsvergadering van

<datum raadsvergadering>

Jaar 2015
Afdeling *
Nummer *
Publicatiedatum *
Agendapunt *
Datum indiening <2>

Tekst wordt gepubliceerd in
Gemeentebblad

Onderwerp

Initiatiefvoorstel van het raadslid de heer Van Lammeren getiteld: 'Een groen Sloterdijk'

Met deze voordracht stellen wij u voor het volgende besluit te nemen:

Tekst wordt gepubliceerd in
Gemeentebblad

De gemeenteraad van Amsterdam

Gezien het initiatiefvoorstel van het raadslid de heer Van Lammeren getiteld: 'Een groen Sloterdijk',

besluit

- I. in te stemmen met genoemd initiatiefvoorstel;
 - I.I Een groene impuls te geven aan de betonnen omgeving van Station Amsterdam-Sloterdijk, door de 140 pijlers van de spoorwegviaducten van de Hemboog zoveel mogelijk te laten begroeien met klimop.
 - I.II Indien mogelijk hetzelfde te doen met de pijlers van het A5-viaduct in Westpoort.
 - I.III Te onderzoeken of in de Groene Puccini kan worden opgenomen dat betonnen viaductpijlers op Amsterdams grondgebied altijd worden voorzien van begroeiing die past bij een bij- en vlindervriendelijke en klimaatbestendige, groene stad.
- II. kennis te nemen van de bestuurlijke reactie op genoemd initiatiefvoorstel.

Wettelijke grondslag

Gemeentewet art. 147a, lid 1

Initiatiefvoorstel

Een groen Sloterdijk

Inleiding

'Wie investeert in meer groen in met name stedelijke gebieden wordt daarvoor op meerdere fronten beloond. De omgeving wordt niet alleen mooier, het heeft ook een positief effect op de gezondheid van de bewoners omdat zij zich prettiger voelen en/of meer gaan bewegen. Via deze weg leidt het investeren in meer groen dan ook tot lagere kosten van zorg en ziekteverzuim. Een eerste onderzoek geeft als indicatieve uitkomst dat investeren in groen alleen al daarom een economische waarde van honderden miljoenen vertegenwoordigt.'

Dat is samengevat de uitkomst van een belangrijk onderzoek naar de invloed van stedelijk

Voordracht voor de raadsvergadering van

groen op het welzijn van mensen.¹ Op vele manieren draagt groen bij aan een gezonde en prettige leefomgeving. Ook in de publicatie 'Groen Loont! Over maatschappelijke en economische baten van stedelijk groen' (Groene Stad, 2011) wordt in bredere zin het belang van groen voor de stad uiteengezet: voor bijvoorbeeld het stedelijk klimaat, gezondheid en vastgoedwaarde.

Groen leeft in Amsterdam. Dat blijkt uit de vele georganiseerde bewonersgroepen die 'hun' buurtgroen beschermen en soms ook onderhouden. Ook de gemeente besteedt meer aandacht aan groen. Er is een ecologische visie opgesteld en er zijn voorstellen aangenomen van de Partij voor de Dieren ter bevordering van stadslandbouw en de bij- en vlindervriendelijkheid van de openbare ruimte. Binnenkort staan de Agenda Groen en de Groene Puccini op de agenda van de gemeenteraad.

Groen is er in vele vormen: van postzegelparkje tot Amsterdamse Bos en van balkontuintje tot groene gevel. In dit voorstel gaan we in op de mogelijkheden van verticaal groen voor een zeer versteende omgeving. Voorbeelden van verticaal groen zijn klimop en klimstruiken, maar ook innovaties die het mogelijk maken om verticale tuintjes aan te leggen op gevels en buitenmuren.

Omgeving Sloterdijk

Sloterdijk ligt in het bedrijventerrein Westpoort. Westpoort is een gebied in transformatie, het grootste aaneengesloten bedrijventerrein van Nederland, waarin ook Amsterdamse haven is gesitueerd (de vierde grootste haven van West-Europa).²

Opvallend aan de omgeving van station Sloterdijk is dat deze wordt gedomineerd door beton, veelal bedrijven. Viaducten van snelweg en spoor doorkruisen het gebied. Ook kent het station aan de zuidwestkant een 3,3 kilometer lang spoorwegtraject, de Hemboog. Dit traject vormt de verbinding tussen het noorden van Noord-Holland en Schiphol.

De Hemboog bestaat uit twee naast elkaar gelegen viaducten, gedragen door 140 pijlers van beton. De sporen liggen op 13 meter hoogte.³ De grote hoeveelheid betonnen pijlers maakt het straatbeeld rondom station Sloterdijk grijs en weinig uitnodigend.

Afbeelding 1: kale betonnen kolommen en bestrating onder de spoorwegen in Sloterdijk

Voordracht voor de raadsvergadering van

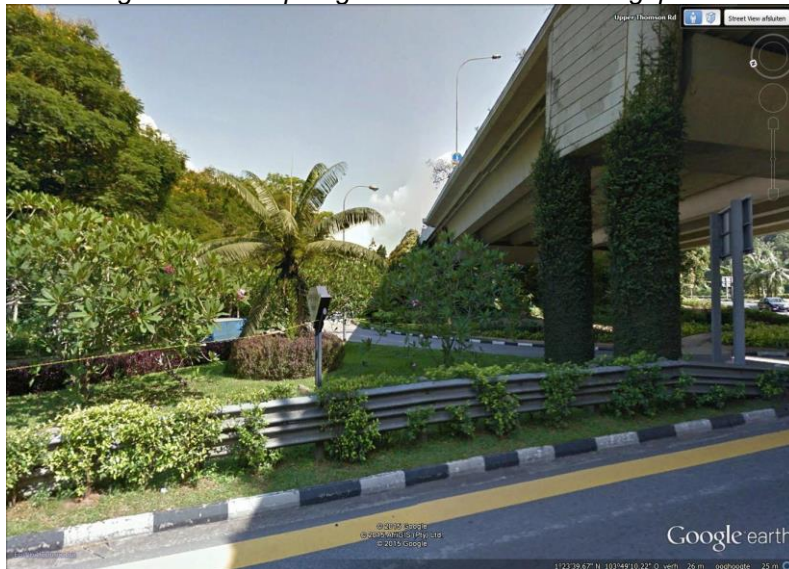
Afbeelding 2: kale betonnen kolommen en bestrating onder de spoorwegen in Sloterdijk

De Partij voor de Dieren vindt het belangrijk dat de stad groener wordt, met minder zichtbaar grijs beton en meer biodiversiteit. Met een relatief simpele oplossing kan dit gebied aantrekkelijker voor zowel mensen als dieren worden. Daarom stelt de Partij voor de Dieren in dit voorstel voor om klimop de 140 pilaren te 'bekleden' met klimop.

Voorbeelden van klimoptoepassingen in andere steden

Wereldwijd komt er steeds meer aandacht voor initiatieven met verticaal groen. Niet alleen verfraait dit een grijs stadsbeeld, maar het verrijkt ook de biodiversiteit in verstedelijkte gebieden. Er zijn vele soorten verticaal groen, in het kader van verduurzaming wordt dit steeds vaker toegepast. Het idee van klimop om pilaren is zeker niet nieuw: klimop kan spontaan groeien op verwaarloosd beton, maar het wordt ook veelvuldig aangeplant om beton uit het zicht te ontnemen. Voorbeelden zijn te vinden in onder meer Singapore en Sydney.

Afbeelding 3: met klimop begroeide kolommen in Singapore

Afbeelding 4: met klimop begroeide kolommen in Singapore

Afbeelding 5: met klimop begroeide kolom in Sydney

Vergelijkt men bovenstaande foto's met de betonnen jungle in Sloterdijk, dan is er een groot contrast te zien en valt er nog veel te innoveren in dit gebied als het op stedelijk groen aankomt.

Inkadering in gemeentelijk beleid

In 1995 werd een [motie](#) aangenomen van het raadslid R.H.G. Van Duijn (De Groenen), met het verzoek om 'de Gemeenteraad plannen voor toepassing van klimop langs blinde muren voor te leggen.' Als overwegingen gaf hij hierbij het probleem van ongewenste graffiti, een tekort aan groen en de gunstige invloed van klimop op geluidsoverlast en onzuivere lucht.

In 2011 is het Actieprogramma Westpoort opgesteld, een gezamenlijke ontwikkeling van Haven Amsterdam, projectorganisatie Westpoort/Sloterdijkgebied, ondernemersvereniging ORAM, Ondernemersvereniging Westpoort en de Kamer van Koophandel. Hierin zijn twee doelen opgesteld en uitgewerkt, namelijk het op de kaart houden van Westpoort en het op de kaart zetten. Een subdoel van het op de kaart houden luidt:

'Subdoel II. Functioneel en aantrekkelijk

Vervolgens zijn er aantal zaken die een gebied aantrekkelijk maken voor ondernemers en waarop een gebied zich onderscheidt ten opzicht van andere locaties. Het gaat daarbij om voorzieningen zoals parkeren en de kwaliteit van openbaar vervoer. De aanwezigheid van groenvoorzieningen kunnen [sic] een gebied nog extra aantrekkelijk maken.⁴

In de Gebiedsstrategie Sloterdijk (2012) wordt verdere invulling gegeven aan het versterken van de verblijfsfunctie van Sloterdijk. In het beleidsstuk wordt benadrukt dat Sloterdijk geen eiland tussen de Brettenzone en het Westerpark moet zijn, maar ermee in verbinding moet staan. Ook is er te lezen:

'Aantrekkelijker wordt het door meer ontmoetingsplekken, waar mensen kunnen verblijven, die beschutting bieden, bijvoorbeeld in de vorm van groen, en door veilige comfortabele routes. De routes binnen Sloterdijk naar het station kunnen aantrekkelijker,

Voordracht voor de raadsvergadering van

met name de route vanaf het station langs de Radarweg in de richting van het havengebied van Westpoort. De kans om voor het gebied een begin te maken met verbetering van het verblijfsklimaat ligt bij het Orlyplein.¹⁵

Het aanbrengen van klimop op de pijlers van de spoorwegviaducten sluit daarmee uitstekend aan op bestaand gemeentelijk beleid.

Onderhoud

Klimop tast beton niet aan. Integendeel: verticaal groen beschermt muren en pilaren juist tegen aantasting door UV-straling, temperatuurschommelingen, zure regen, ijs en luchtvervuiling.⁶ Alleen bij metselwerk van vóór de jaren twintig kan de klimop in de voegen gaan groeien.⁷ Dat is bij de Hemboog niet van toepassing. Klimop zet zich met hechtwortels aan de muur. De dakpansgewijze bebladering zorgt voor een droge muur en een extra isolatielaag. Klimop heeft verder geen groeisteun nodig.

Klimop is een plant die weinig onderhoud vereist. Uit onderzoek is gebleken dat de kosten opwegen tegen de baten (onder andere een betere luchtkwaliteit, biodiversiteit en esthetische waarden) wanneer de klimop direct tegen de muur op groeit. Een jaarlijkse snoeibeurt is doorgaans genoeg om de plant in toom te houden (Perini & Rosaco, 2013). Na ongeveer vijftig jaar is er weer groot onderhoud nodig.

Voorstel

De Partij voor de Dieren Amsterdam stelt voor om de pijlers van de Hemboog zoveel mogelijk te laten begroeien met klimop. Het kan hier gaan om betrekkelijk veelvoorkomende hederasoorten maar ook om mogelijke andere geschikte varianten die de biodiversiteit ten goede komen.

Mogelijkheden van de locatie:

- Juist door de grote hoogte in relatie tot de diepte van deze viaducten is er hier een ideale lichttoetreding voor begroeiing.
- Klimop is voor het (superieure) beton van deze kolommen onschadelijk.
- Om onnodig snoeiwerk te voorkomen is het van belang te kiezen voor een klimopvariëteit waarvan de maximaal bereikbare groeihogte overeenstemt met die van de kolommen.

Voordelen:

- Klimop vormt een preventie voor graffiti (de kolommen aan de Haarlemmerweg zijn al jaren hinderlijk besmeurd).
- Klimop staat bekend als luchtzuiverende plant. Door de voorgestelde grootschalige toepassing is het denkbaar dat hier, in de nabijheid van de luchtvervuilende A10, de kwaliteit van de lucht lokaal wordt verbeterd.
- Klimop trekt vogels aan en massa's bijen in de bloeitijd. In de late herfst verschijnen de zeer nectarrijke bloemen aan de klimop, die een belangrijke late voedselbron vormen voor bijen en andere insecten. Bovendien voeden vele vogels zich aan de bessen aan het einde van de winter.
- Veel voetgangers en fietsers domineren het gebied onder de viaducten door de nabijheid van het station. Daarbij opgeteld de vele kantoormedewerkers en studenten die op een mooie dag buiten lunchen in nabijheid van het station, is het aantrekkelijk maken van deze omgeving des te meer te rechtvaardigen.

Besluit

1. Een groene impuls te geven aan de betonnen omgeving van Station Amsterdam-Sloterdijk, door de 140 pijlers van de spoorwegviaducten van de Hemboog zoveel mogelijk te laten begroeien met klimop.
2. Te onderzoeken of het mogelijk is hetzelfde te doen met de pijlers van het A5-viaduct in Westpoort.

Voordracht voor de raadsvergadering van

-
3. Te onderzoeken of in de Groene Puccini kan worden opgenomen dat betonnen viaductpijlers standaard worden voorzien van begroeiing die past bij een bij- en vlindervriendelijke en klimaatbestendige, groene stad.
-

Stukken

Meegestuurd
Ter inzage gelegd

n.v.t.

Het lid van de gemeenteraad van Amsterdam

J.F.W. van Lammeren

* De sterretjes worden door de griffie ingevuld

In te vullen door het raadslid/de fractie:

1. naam/namen van raadslid/-leden;	4. vrije tekst;
2. datum van indienen;	5. naam/namen van raadslid/-leden incl. initialen;
3. titel initiatiefvoorstel;	6. eventuele mee te sturen bijlagen.

¹ Groen, gezond en productief The Economics of Ecosystems & Biodiversity TEEB NL: natuur en gezondheid.' KPMG, 2012: p.5

² <http://www.amsterdam.nl/westpoort/>

³ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Hemboog>

⁴ http://www.amsterdam.nl/publish/pages/480093/actieprogramma_westpoort.pdf

⁵ www.amsterdam.nl/publish/pages/495543/gebiedsstrategie_sloterdijk.pdf

⁶ Perini, K. & Rosasco, P. (2013) Cost-benefit analysis for green façades and living wall systems, *Building and Environment* (70): 110-121.

⁷ <http://www.natuurbericht.nl/?id=10227&cat=planten>